

Tisková zpráva

Česká veřejnost o dění na Ukrajině – říjen 2016

- ⊗ O vývoj situace na Ukrajině se v současnosti zajímá již jen necelá třetina českých občanů.
- ⊗ Aktuální zájem o dění na Ukrajině je nejnižší za celé sledované období (od února 2014) a je více než o polovinu nižší než ve svém maximu z března 2014.
- ⊗ 57 % pokládá situaci na Ukrajině za hrozbu pro evropskou bezpečnost, 49 % ji vnímá jako hrozbu pro mír ve světě a 48 % si myslí, že situace na Ukrajině je hrozbou pro bezpečnost České republiky.

Zpracoval:

Jan Červenka

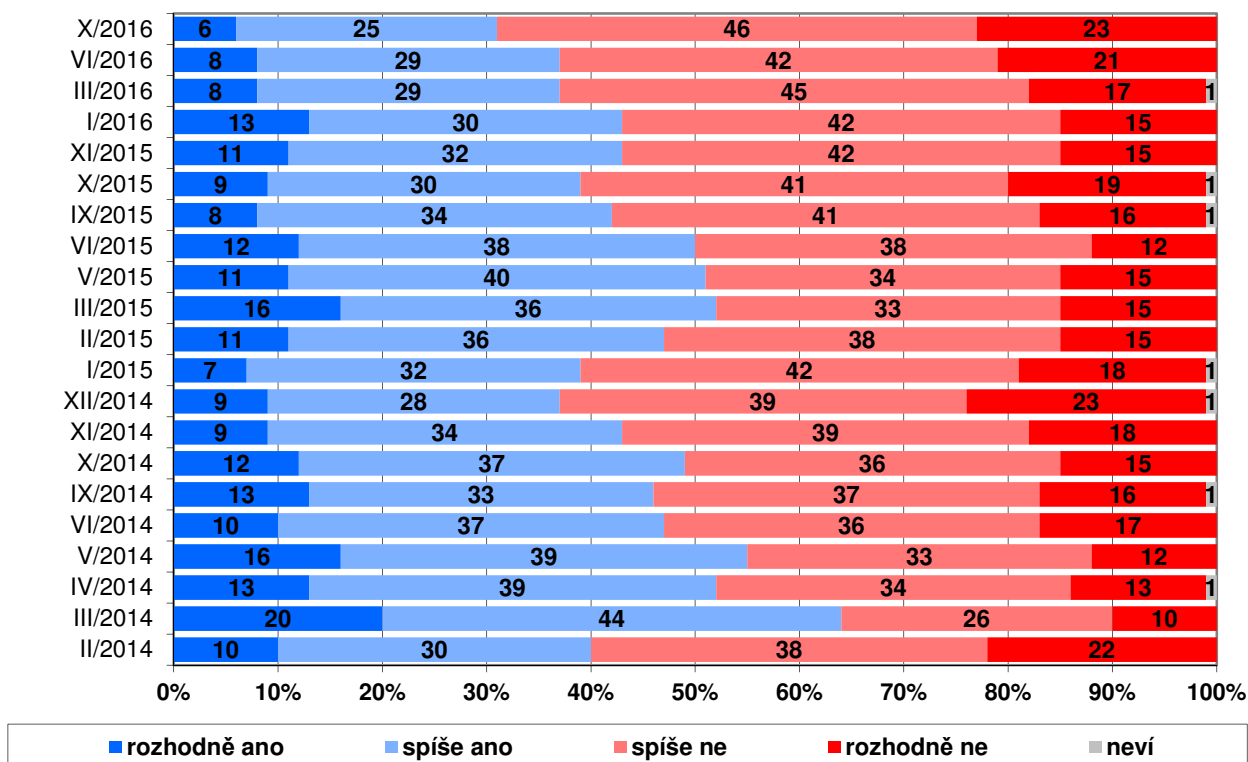
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 586; e-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

V říjnu letošního roku zařadilo Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR, v.v.i., do svého pravidelného výzkumu několik otázek týkajících se Ukrajiny. Konkrétně šetření zjišťovalo, zda se lidé zajímají o vývoj situace na Ukrajině a zda ji pokládají za bezpečnostní hrozbu pro Českou republiku, Evropu a mír ve světě. Analogické otázky byly v šetření položeny také v souvislosti s aktivitami tzv. Islámského státu a s vývojem situace okolo uprchlíků.

Graf 1: Zájem o vývoj situace na Ukrajině¹ (%)

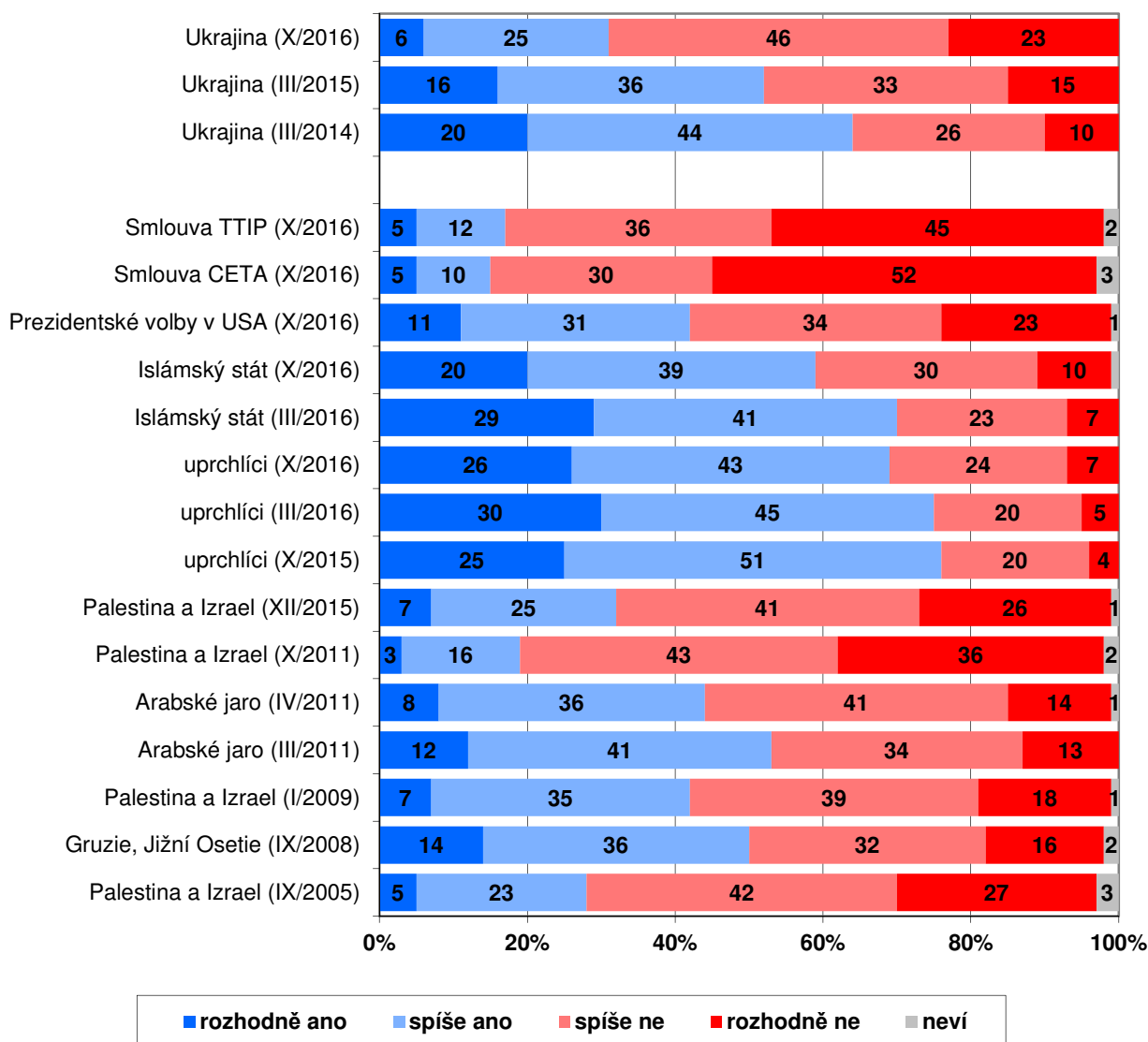
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 10. – 17. 10. 2016, 982 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

¹ Znění otázky: „Zajímáte se o vývoj situace na Ukrajině? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.“

Jak ukazují výsledky v grafu 1, o vývoj situace na Ukrajině se v říjnu zajímala podle vlastního vyjádření necelá třetina (31 %) občanů ČR, když na položenou otázku 6 % dotázaných odpovědělo „rozhodně ano“ a dalších 25 % „spíše ano“. Více než dvě třetiny (69 %) dotázaných se naopak o vývoj situace v souvislosti s tzv. Islámským státem nezajímaly, přičemž 46 % „spíše ne“ a 23 % „rozhodně ne“.

V porovnání s posledním srovnatelným výzkumem z června letošního roku, jak je patrné z údajů v grafu 1, deklarovaný zájem o vývoj situace na Ukrajině poklesl o 6 procentních bodů a dostal se tak na své historické minimum, jež doposud bylo 37 % z prosince 2014 a právě letošního června. Aktuální zájem je tak více než o polovinu nižší než ve svém maximu z března 2014. Pokud jde o dlouhodobější vývoj, můžeme vidět, že zájem o vývoj situace na Ukrajině prošel v uplynulých bezmála třech letech několika fázemi postupného poklesu, jež byl přerušen několikrát výraznějším oživením, z nichž to nejvýraznější přišlo počátkem roku 2015 v souvislosti s tehdejší eskalací bojů na východě Ukrajiny.

Graf 2: Zájem o vývoj situace – srovnání různých vybraných událostí (%)

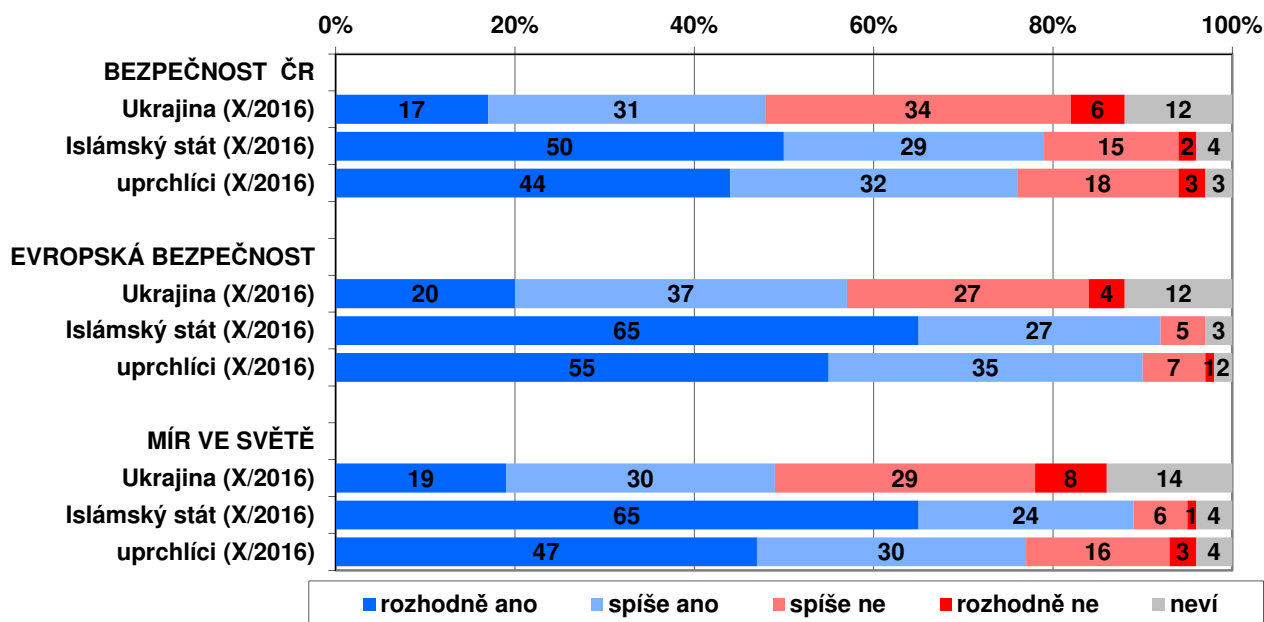

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Srovnáme-li aktuální zájem o vývoj situace na Ukrajině se zájmem o jiné události v mezinárodním kontextu, který ukazují údaje v grafu 2, můžeme konstatovat, že je poměrně nízký zejména v komparaci se zájmem o vývoj situace v souvislosti s uprchlíky nebo se zájmem o vývoj situace v souvislosti s aktivitami tzv. Islámského státu. O něco vyšší zájem česká veřejnost aktuálně projevuje i o americké prezidentské volby. Historicky pak v době svého vrcholu tzv. arabské jaro, konflikt mezi Gruzii a Ruskem po gruzínském útoku na separovanou Jižní Osetii v srpnu 2008 či palestinsko-izraelský konflikt v Gaze na přelomu let 2008/2009 rovněž budily větší pozornost, než aktuálně činí dění na Ukrajině. Je však třeba říci, že v současnosti je zájem o vývoj situace na Ukrajině vůbec nejnižší, přičemž i tak stále ještě výrazně převyšuje např. deklarovaný zájem o smlouvy TTIP a CETA a příliš se neliší např. od obvyklé úrovně deklarovaného zájmu o politické dění v EU.² Přitom v době svého maxima patřilo dění na Ukrajině naopak k nejvíce reflektovaným zahraničněpolitickým tématům.

Z podrobnější analýzy vyplývá, že více se o vývoj situace na Ukrajině zajímají muži než ženy a zájem sílí s rostoucím věkem, zvyšujícím se vzděláním a především s rostoucím zájmem o politiku obecně i konkrétně, pokud jde o různé mezinárodní události a problémy (situace v souvislosti s aktivitami tzv. Islámského státu, uprchlíci, prezidentské volby v USA, smlouvy TTIP a CETA). Vyšší zájem rovněž projevují lidé s politicky vyhraněnou orientací, ať již levicovou nebo pravicovou.

Graf 3: Hodnocení situace na Ukrajině jako bezpečnostní hrozby a srovnání s dalšími událostmi (%)³

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 10. – 17. 10. 2016, 982 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Následující otázky zjišťovaly, zda lidé považují situaci na Ukrajině za bezpečnostní hrozbu pro Českou republiku, evropskou bezpečnost a mír ve světě, přičemž výzkum zahrnoval analogické otázky v souvislosti s uprchlíky a s tzv. Islámským státem. Z výsledků šetření vyplývá (viz graf 3), že téměř třipětinová většina české veřejnosti vnímá situaci na Ukrajině jako hrozbu pro evropskou bezpečnost (57 % celkem, v tom 20 % „rozhodně ano“) a bezmála polovina ji vidí jako hrozbu pro mír ve světě (49 % celkem, v tom 19 % „rozhodně ano“) a pro bezpečnost České republiky (48 %

² Tato úroveň měřená od roku 2008 se pohybuje většinou okolo třetiny, přičemž pouze v roce 2012 zřejmě v souvislosti s krizí v eurozóně a pak v posledních dvou letech nejspíše v důsledku problémů s imigrací došlo ke zvýšení zájmu o politické dění v EU na úroveň okolo dvou pětín (viz zprávu Angažovanost občanů a zájem o politiku - únor 2016; http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7535/f3/pd160330.pdf).

³ Znění otázky: „Je nebo není podle Vašeho názoru situace na Ukrajině hrozbou pro a) bezpečnost České republiky, b) evropskou bezpečnost, c) mír ve světě?“

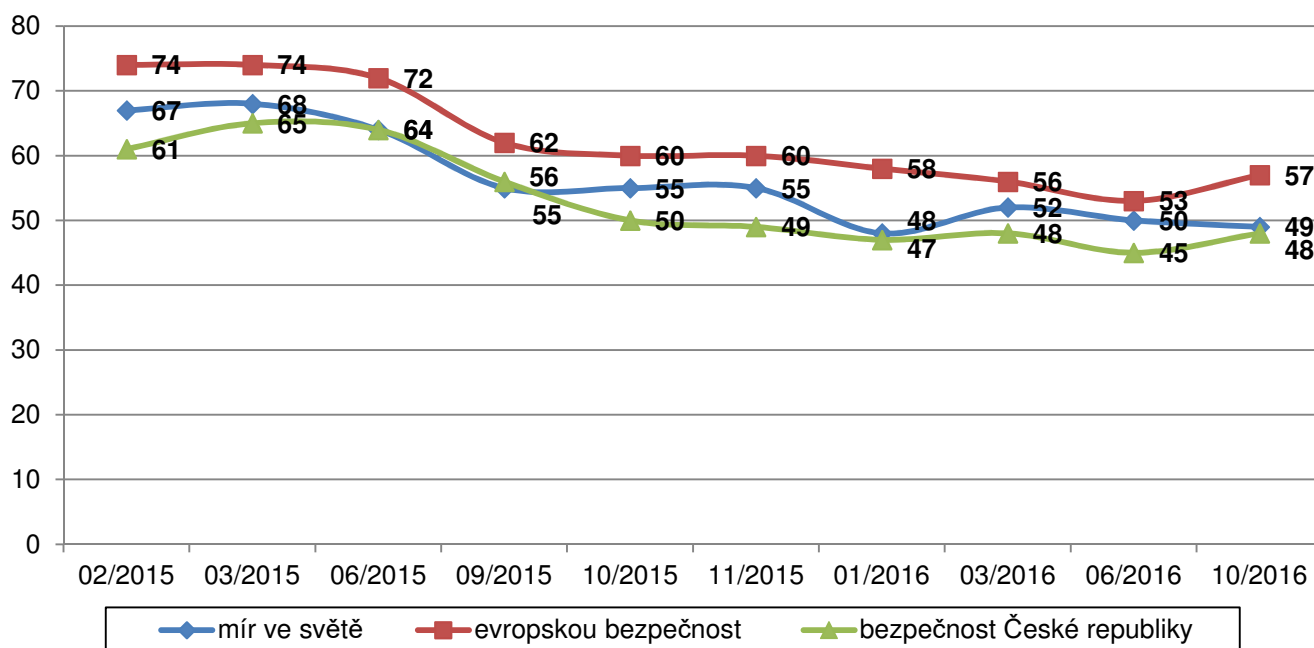
Možnosti odpovědí: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.

Znění otázky: „Jsou nebo nejsou podle Vašeho názoru aktivity tzv. Islámského státu hrozbou pro a) bezpečnost České republiky, b) evropskou bezpečnost?“ Možnosti odpovědí: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.

Znění otázky: „Je nebo není podle Vašeho názoru aktuální situace okolo uprchlíků hrozbou pro a) bezpečnost České republiky, b) evropskou bezpečnost, c) mír ve světě?“ Možnosti odpovědí: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.

celkem, v tom 17 % „rozhodně ano“). Ačkoli ve všech třech zkoumaných rovinách zřetelně převládá názor, že situace na Ukrajině představuje hrozbu, nad názorem opačným, při komparaci těchto výsledků s výsledky v případě otázek týkajících se tzv. Islámského státu a rovněž uprchlíků je zřejmé, že v těchto případech je situace vnímána mnohem akutněji.

Graf 4: Vnímání situace na Ukrajině jako bezpečnostní hrozby – srovnání v čase (%)

Pozn. V grafu jsou vyznačeny pouze odpovědi „ano“, které jsou součtem odpovědí „rozhodně ano“ a „spíše ano“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Z časového srovnání (viz graf 4) můžeme vidět, že vnímání situace na Ukrajině jako bezpečnostní hrozby pro ČR a Evropu mělo do poloviny roku 2016 sestupnou tendenci, ale v aktuálním šetření byl zaznamenán naopak mírný vzestup podílu těch, kdo situaci na Ukrajině vnímají jako hrozbu pro evropskou bezpečnost (o 4 procentní body). Také v případě bezpečnosti v ČR došlo k drobnému zvýšení podílu souhlasu, jež se pohybuje na hranici statistické chyby. Obě položky se tak ovšem pouze vrátily k hodnotám z první čtvrtiny letošního roku. V porovnání s výsledky z března 2015, kdy byl pocit ohrožení situací v této oblasti nejvyšší, vidíme, že v současném šetření je pocit ohrožení nižší o 17 procentních bodů v případě bezpečnosti ČR a evropské bezpečnosti, respektive o 19 procentních bodů v případě míru ve světě.

Z charakteristik respondentů je patrné, že události na Ukrajině jako hrozbu vnímají více lidé, kteří se o tuto situaci zajímají. Méně často jako hrozbu ji vnímají mladí lidé ve věku od 15 do 19 let a dotázaní s dobrou životní úrovní.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v16-10</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>10. - 17. 10. 2016</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>982</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>273</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Kód tiskové zprávy:</i>	<i>pm161125b</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PM.11u, PM.189</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>25. listopadu 2016</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.